

(A) برخه: د حنگلداری معرفت او پیژندګلو

Recognizing the Importance of
Forests

دریم لوست: د حنگلونو د درک او
پیژندګلو اهمیت یا ارزښت

اصطلاحات

- Reserved forest land محفوظ ځنګل لپاره ځمکه
- Timberland وني لرونکي ځمگه
- Total forest land کامل یا بشپړ ځنګل ځمکه
- Urban forestry بناري ځنګلونه
- Veneer د لرگي مخه

- Forest ځنګل
- Forest canopy د ځنګل سپره ساپيان ، د ځنګل سپره
- Piling پايه ګاني یا ستني
- Pulpwood نرم لرگي په ځانګري دول د کاغذ جورونې لپاره

خنکلونه څه اهمیت یا ارزښت لري؟

- وني د تل لپاره د بشر په پرمختګ او نیک بختی کي نفوذ او تاثیر در لودلی دی .
- له ونو څخه غذا یا خوراکه، در مل، غورې، سرپناه، سویرۍ، وسائل او نور شیان د ضرورت په اساس جوړ پېږي .

- ♦ یو وخت ٦٠ فیصده یا سلنہ ْحمکه د ْخنگل پواسطه پوبنل شوي وه. خو د مدنیت او په بنار کي دڙوند کولو همدارنگه په دي سبب چي پراخه ساحه د زراعتي کښت، معادن، بنارونو، او سرکونو په خاطر له ْخنگلونو څخه پاکه شوه.
- ♦ نن ورڅ تقریباً ٣٠ فیصده یاسلنہ ْحمکه هم د ْخنگل پواسطه پوبنل شوي ده.

خنگلونه څه اهمیت یا ارزښت لري؟

خنگلونه زمونږ د نړۍ لپاره د ډیر زیات اهمیت یا ارزښت ور دي. .

لرگي له اومه یا خامو موادو څخه عبارت دي چي له خنگل څخه په لاس رائي، چي بي شميره تولیدات او مصنوعات له هغې څخه جوړینې، لکه کورونه، فابريکي، دفترونه او داسي نور..

خنکلونه څه اهمیت یا ارزښت لري؟

خنکل (forest) د ونو له ژوندی اتحمایع یا تولنۍ
څخه عبارت ده چې یو له بل سره په پیچلې یا ګندلې
توګه یو له بل سره متقابله اړیکه لري چې په هغې کي
حیوانا یا خاروې او نباتات هم د ژوند کولو توان لري .

د ونو څخه لرونکی حمکه (Timberland) له خنکلی حمکی نه
عبارةت ده چې له ۵،۰۰ متر مکعب څخه په زیاته اندازه لرگی تولیدولو
توان او قدرت په هر ۴،۰ هکتاره حمکه کي د یو کال په موده کي
ولري او د هغې په پري کولو کي ممناعت شتون ونه لري ..

خنکلونه څه اهمیت یا ارزښت لري؟

- افغانستان د ۱،۳۵۲،۰۰۰ هکتاره خنکلی حمکه لري دا هیواد دلر ګو له وارداتو سره تراو لري یا تړلی دی. د محفوظ خنکل حمکه (**Reserved forest land**) داسي تعريفېږي چې د هغې پري کول ممنوع وي.
- د خنکل نوره حمکه، له هغه حمکي څخه عبارت ده چې د ونو لرونکي وي ولی د زيرمه یا ذخيره کولو پيره کمه اړتیا هم نه پوره کوي.

خنکلونه څه اهمیت یا ارزښت لري؟

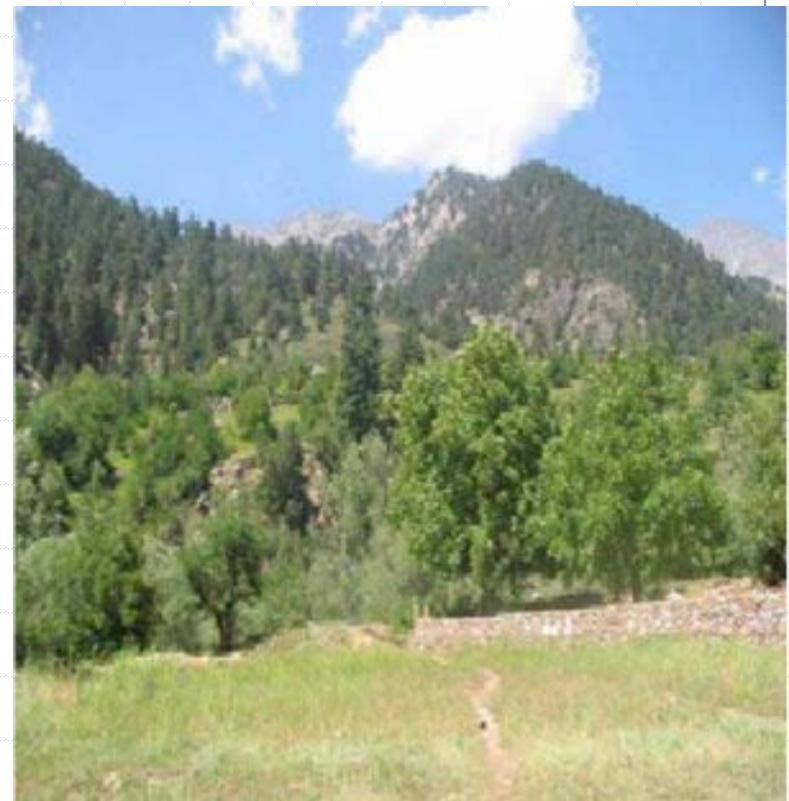
- ♦ د خنکل کامله یا بشپړه ځمکه (Total forest land) د لرگی لرونکو خنکلونو (timberland) له مجموعي نه عبارت دی، د خنکل محفوظه ځمکه او د خنکل نوری ځمکې څخه (other forest land) عبارت ده .
- ♦ له شک څخه پرته د افغانستان د خنکلداری د اداري انکشافي عملی کرنې یو اندازه کافي وخت ته اړتیا لري، افغانستان ددي توانيي لري ترڅو چي هغه ورڅ راو رسیزې چي د وراداتي لرگیو پوري دیره کمه اړیکه یا تراو ولري .

خنکلونه څه اهمیت یا ارزښت لري؟

د خنکلونو ټولنو یا اجتماع ګانو قدر او ارزښتونه له هغه ګټو څخه دي چي د ساعت تیری او تفریح لپاره له کور نه د باندي ځمکه برابروي لکه: بنکار کول، د کبانو نیول، د طبیعت مطالعه کول، د اردو د استقرار لپاره ځای، میلي، پیاده تک لپاره لاري او د طبیعي منظرو ارزښت د الهي ورکړو په شکل سره .

د ونو ګټور تاثیرات خه دی؟

ددي سره ، سره چي
حنگلونه زيات ګتي د
تولید په برخه کي لري،
وني نور ارزښت هم
لري. .

د افغانستان د نورستان په سيمه د
حنگل منظره

د ونو گټور تاثيرات خه دي؟

- ځنګلونو په پراخه ساحه کي اقلیم نه متأثره کېږي، ولی په وړو ساحو کي ځنګلونه کولی شي چي په اقلیمي شرایطو باندي تاثير وکړي .
- ځنګلونه د حرارت یا تودوخي په درجي، رطوبت یا نم درلو دني (humidity) او همدارنګه د باد په چېکتیا باندي تاثير لري.
- د چتر یا چتری په شان جوربنت (canopy) ځنګلونه د لمد د مستقيمو وړانګو په مقابل کي یو سپر دی ترڅو چي دا وړانګي په ځنګل ونه لږينې او په دی توګه د ځنګل فرش د سورى لرونکي کوي یا دهغې لپاره یو چت دوله جوربنت جوروې چي دا امر په خپل ذات کي د ځنګل د هواد حرارت یا تودوخي درجه، د خاورې حرارت درجه او د ځنګل رطوبت ترتاثير لاندي راوړي او ترڅپل نفوذ لاندي یې نيسې..

د ونو ګټور تاثیرات څه دی؟

د ونو شاخې او پانۍ د باران د منفي تاثير په مخنيوی کي کوبنبن کوي، داسي چي پانۍ او بناخونه د باران قطری د چک کې شکل (څخیدل) په ځمکه باندي لوپنې، نه دا چي باران په یو ځایي شکل سره په ځمکه لوپنې. ګله چي باران د ځنګل د ځمکي فرش ته رسپنې، پس باران د ګپائیز پوبنبن پواسطه (خاوره د ګیاه او ورستو او قوي حیوناتو لرونکي ده) جذبېږي او په دې ترتیب سره د خاوره په سطحه باندي د او بوله تلو څخه مخنيوی کوي

د ونو گټور تاثیرات څه دي؟

♦ د ګیاه او هیومس پوښن (خاوره د ګیاه او ورستو او ټوي حیوناتو لرونکی ده) ددي سبب کېږي چي خاوره د سوريو درلودونکی وي چي دا امر په خپل ذات کي د او بو کښیناستل د بستیر لاندی (substratum) په هغه ځای کي چي ذخیره یا زیرمه کېږي، میسر کوي.

د ونو گټور تاثیرات خه دی؟

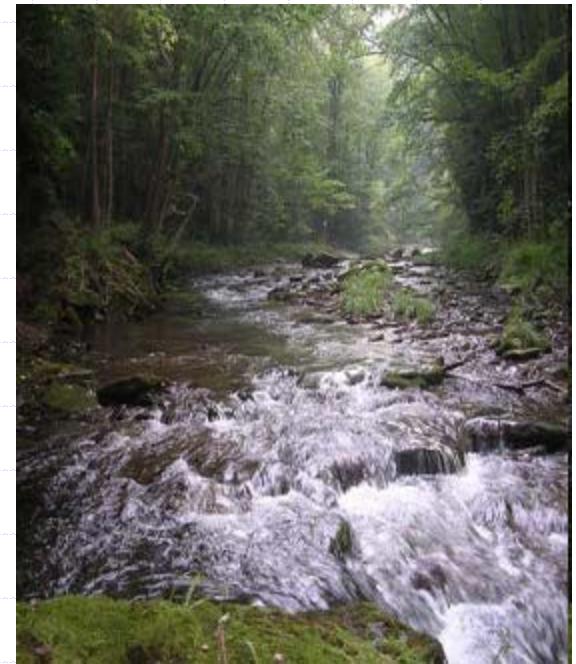
- ♦ د ځنګل خاوره په ډیره تېټه توګه نه منجمده کېږي داچې د ځنګل خاوره اکثره د ډاوري له ويلى کیدو (melting snow) څخه او به جذبوی .
- ♦ د ډاوري د ويلى کیدو په وروسته والى او د ډاوري د او بوجذبیدل خاورې ته، د ځنګلونو د او بوجريان او بردوی چې دا عمل د او بوسيلابي کیدو ته کموالۍ ورکوي او د لښتيو او دریابونو د او بوجريان په یو نواخت ډول سره جوروی .

د ونو گټور تاثیرات څه دي؟

ځنګلی پونبن (Forest vegetation) د او بوجريان د لمر د ور انکو له حرارت څخه په مکمل دول سره د سورې په شکل ساتي او په دی ترتیب سره نهرونه او لښتی د لمر له لوړ حرارت پا تو دوخي له اخستلو څخه خلاصېږي او پاک او غوبنتل شوي لښتی د کبانو د ژوندانه لپاره مساعد کوي .

د ونو ګټور تاثیرات څه دي؟

په ځنګل لرونکو او بو خپرونکو کي چيرته چي د عملی کرنو کړونواداره کول په مختاطانه ډول سره صورت نیسي یانيولی دی د ژمي او او اوری په موسم کي د او بو له سخت پا شدید جريان څخه مخنيوی کيری، په دی معنی سره چي چي د سيلابونو په کنترول کي مرسته کوي . د ځنګل لبنتي او نهرونه معمولاً د کمي اندازې رسوب (sediment) لرونکي وي، حتی د لبنتيو د جريان په لويو دورانونو کي..

د ونو گټور تاثیرات څه دي؟

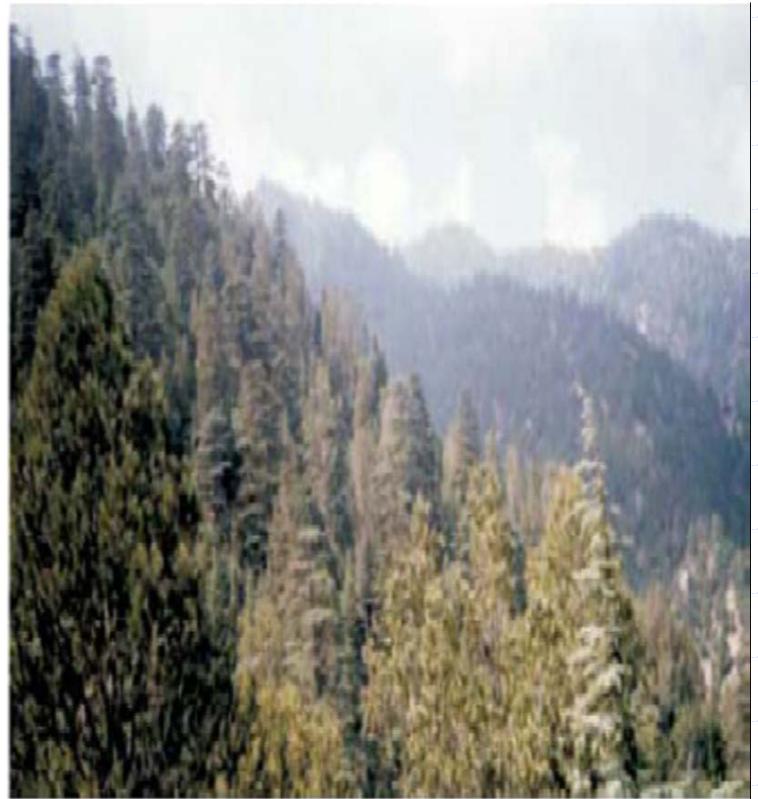
- ♦ د وحشی ځناورو زیاتې نوعی او قسمونه (د وحشی حیواناتو عالم) په ځنګل کي پیدا کیږي، چيرته چې هغوي غذا یا خوراکه او خپل سرپناه په لاس راوړي.
- ♦ ځنګلونه د بادونو د تخریب (wind erosion) د کموالی په خاطر دیره کمه مرسته کوي.
- ♦ د بادونو مدنظر خساري عبارت دي له د خاورې په سطحه کي د اوبيو و چيدل او د خاورو له تیت او پرک کيدو څخه عبارت دي. ځنګلونه د بادونو په مقابل کي لکه د دیوال په شکل واقع کیږي او د کورونو له تخریب، مالداری تخریب او تعمیراتي لرگي د يخو او ګرمو بادونو څخه مخنيوی کوي..

د ځنګل پونسيېن - د ځنګلونو وروسته پاتي کیدل د واور ويلى کیدل

خنکلونه کوم اقتصادي اهمیت یا ارزښت لري؟

- ♦ د خنکل داری منابع د اقتصادي او اجتماعي یا تولنیز ارزښت یا اهمیت لرونکی دي .
- ♦ د خنکل منابع په هغه وخت کي اقتصادي پېژندل کېږي چې عايد او لاسته راوړنه منځته راوړي ..

د افغانستان په ننګرهار کې د
خنکل منظره

خنگلونه کوم اقتصادي اهمیت يا ارزښت لري؟

- د تیر لرګي، څرخاى، ساعت تيرې يا تفریح، مزارالي يا معدني او به، کبان او د وحشیانو عالم (wildlife) دا ټول د خنگل د اقتصادي لاسته راوړني له مثالونو په اړیلکو څخه ګنل کېږي
- د خنگلونو په لویه کچه اقتصادي برخه له مصنوعاتو څخه عبارت ده چې له ونو څخه په لاس باندي را ئې .

خنگلونه کوم اقتصادي اهمیت یا ارزبست لري؟

لرگي د تعمراتي
کورونو، اپارتمانونو،
تعميراتو، صنعتي و دانيو
یا ساختمانونو، اخبار،
بكسونو، موبيل او
سپورتي تجهيزاتو مهمه
برخه یا جز گنل کېري .

Microsoft.com

خنگلونه کوم اقتصادي اهمیت یا ارزښت لري؟

په توله پا ګرده نړۍ کي له کلنیو پري کري شوو لرکيو څخه نیمایي د پخولو په خاطر استعمالیږي. ځني له دي پري کري شوو لرکيو څخه په مستقيمه توګه د سوخت یا سوچیدو لرکي په شکل سره سوچول کيري او ځني له هغې څخه لوړري په ذغال بدليږي او له هغې نه وروسته د بنار د اوسدونکو پواسطه او صنعتکارانو پواسطه د سوچیدو دمواد په حیث تر استفادې لاندې نیول کيري.

د افغانستان ۹۵ فيصده خلک لرکي د سوخت لپاره په کار وری، او همدارنګه په پیرو نورو ځایونو کي استعمالوي

د لرکیو څخه ډکی لاری موټری چې سهار
وختی بسaronو ته د حرکت په حال کي دي

♦ د لرگيو يوه په دريمه برخه چي هر کال پري کيرني شامل دي د نجاري په لرگو (هغه چي قطعه ، قطعه شوي نه وي) چي وروسته په تعمراتي موادو باندي بدليزيو لکه تختي، فوري يا فييري تختي، د لرگي وري توتسي (هغه تخته چي د لرگي له ورو توتتو او اري له خاوري نه درسته شوي وي) او د برادي تختي .

♦ د هغي يوه په شپرمي برخه د کاغذ په خميري (pulp) تبديليري چي په کاغذی مختلفو توليداتو کي استعماليري .

د ځنګل له ونو څخه تختي، د کاغذ لپاره لرکي، لرکيوه طبقة(veneer)، رسی یا پري، د ټطار د خط استحکامات (د ريل خطونه) او ستنی جوړي.

د لرکي له تختو څخه د مبل (furniture) او نورو صنعتي شپانو په تولید کي استفاده کيري.

په افغانستان کي له لرکي څخه د چت په پوبنبن، دروازو، کرکيو او مبل کي استفاده کيري.

90 فیصد پا سلنہ د چتونو پوبنبن د لرگی پواسطه

صورت نیولی دی.

99 فیصد پا سلنہ دروازی او کرکی له لرگی نه جوردي

شوی دی.

خنګلونه کوم اقتصادي اهمیت یا ارزښت لري؟

- ♦ د کاغذ جورونی نرم لرگی (Pulpwood) له هغه پري کړي شوی او خمیري (pulp) ته له اماده شوي لرگی نه عبارت دی چې وروسته د کاغذ په تولید کي له هغې څخه استفاده کېږي.
- ♦ لرگینه طبقة (Veneer) د لرگی په نازکي صفحې نه عبارت ده..
- ♦ پایه گانی (Piling) ګرد او اوېرد تیر دی چې په تعمراتو کي د استحکام (ستنو) په خاطر په کار وړل کېږي..

خنگلونه کوم اقتصادي اهمیت یا ارزښت لري؟

- د عین منابعو اجتماعي یا تولیز ارزښت لري چي شاید تولیدي لاسته راورنه ونه لري ولي اوس هم د تولید له پلوه چي د جامعي په نفعه وي، ارزښت یا اهمیت لري .
- (اجتماعي یا تولیز ارزښتونه په عامه توګه له هغه ارزښتونو نه عبارت دي چي د بنکلا یا زیبایی له ملحوظاتو پوري ترلي وي، لکه د خنگل د ساحي د منظرو کیفیت او مرغوبیت .

خنکلونه کوم اقتصادي اهمیت یا ارزښت لري؟

- د خنکل نور مربوطه ارزښتونه په بیولوژیکي ابعادو پوري تړلي دي، لکه د هغه حیواناتو یا څارویو او نباتاتو بی مثله والی (uniqueness) چې په خنکل کي پیداکړي.
- هغه خنکلونه چې اجتماعي یا تولنیز ارزښتونه ولري، د راتلونکو نسلونو لپاره د پادکار په دوی سره په دیر اختیاط سره سائل کېږي.

خنکلونه کوم اقتصادي اهمیت یا ارزبنت لري؟

- ♦ د دی خنکلونو خنی ساحي شايد په عين وخت کي په نورو ساحو کي هم د استعمال خایونه ولري، لکه د خنکل څخه د تفریح کولو په دول استفاده یا د بیولوژیکی بنکار خای جورول(biological preserves). .
- ♦ له ونو څخه دکه یا مړه ساحه چي مناسبه توپوگرافی ولري د اوبو د ذخیره یا زیرمه کولو لپاره له اوبو څخه دکيرې.

خنګلونه کوم اقتصادي اهمیت یا ارزښت لري؟

- ♦ د منافعو تضاد (Conflict of interests) معمولاً د خنګلي د همکي د اقتصادي او اجتماعي یا ټولنیز استعمال یه منځ کي رائي .
- ♦ د داسې ساحي نمونه یا بیلګه عبارت له هغو ساحو نه ده چې د اوېو د ذخیره کولو یا زيرمه کولو لپاره له اوېو نه ډکه شوي دي او یا د بنکار کولو لپاره ځانګړۍ شوي وي داسې ساحي د لرگي په صنعت تر استعمال لاندي نه نیوں کېږي .

ښاري حنګلونه (urban forestry) خه

اهمیت یا ارزښت لري

- ښاري حنګلونه د حنګلونو له برخې څخه یوه ځانګري شعبه ده .
- ښاري حنګلونه له عنوي حنګلونو سره ورته والي لري په دي معني سره چي د کرنې او ونو اداره د ګټي رسولو په خاطر جامعي ته صورت نیسي..

بناري ځنګلونه (urban forestry) خه اهمیت یا ارزښت لري

◆ بناري ځنګلونه (Urban forestry)
همدارنگه د ونو
سهم یا برخه په او سنی حالت او
راتلونکی کي د فزيولوژي،
سوشولوژيکي او اقتصادي
پلوه، بناري ټولنه یا جامعه په
پام کي نیسي. .

بناري ځنګلونه (urban forestry) خه اهمیت یا ارزښت لري

- وني د کوڅو ، سرکونو او خیابانونو په دوام یا امتداد سره کښت او کړل کېږي .
- په بنارونو کي له ونو څخه د کورونو، دفترونو، د اخستني او پلورني د مرکزونو او پارک ځایونو په بنسکلا کي استفاه کېږي .
- وني په طبیعی دول سره یا د ډیزائین پواسطه په هدیره، د بنار او پارکونو د شین کمر بند په اطرافو کي خپری شوي دي .

د افغانستان په
هرات کي د
حکلونونموني
یا پيلگي

بناري ځنګلونه (urban forestry) خه اهمیت یا ارزښت لري

- له بناري ونو او ځنګلونو څخه په زیاته اندازې سره گتني په لاس رائی .
- دا گتني یا فواید عبارت دي له اقتصادي گتني، محیطی گتني، وحشی عالم(wildlife)، بنکلا او اجتماعي یا ټولنیزی بنکلا گانی.
- په بناري محیطونو یا چاپیریالونو کي وني په مربوطه عملیاتي مصارفو په کمولو باندي مستقيم اقتصادي تاثير لري.

ښاري ځنګلونه (urban forestry) خه اهمیت یا ارزښت لري

د ونو له لویو ګټو یا فوايدو یو هم سوری دی، چې
د حرارت یا تودوخي درجه بنکته کړي یا بنکته

کوي.

بناري ٿنگلونه (urban forestry) ٿه اهميت يا ارزښت لري

- ♦ وني او ٿنگلونه د سورى پواسطه د کورونو، بنوونجيو، او تعميراتو، دفترونو په گرداگرد کي د حرارت پا تودوخي درجه بنکته راوري او په دي ترتيب سره د انرژي مصرف د هواسازی د شاپسته گئي لپاره د اوري په فصل کي ورته کموالي ورکوي.
- ♦ وني او ٿنگلونه نه يوازي و سورى پواسطه خپله هوایخوي، بلکي د حرارت پا تودوخي په جذب کولو کي د تعرق(transpiration) پا خولي کولو په پروسه کي هم هوا په غير له فاصلې(immediate vicinity) يا نزدي چايونو يخوي.

ښاري ځنګلونه (urban forestry) خه اهمیت یا ارزښت لري

- پانی غور ځونکي وني (Deciduous) خپل پانی د مني په موسم یا فصل کي له لاسه ورکوي، په دې معنی چې په ژمي کي د لمړ دوړ انګو لپاره زمينه مساعده شي .
- له شک نه پرته د نور وړانګي په ژمي کي د سوخت مصارفو ته کموالۍ ورکوي..

بناري ځنګلونه (urban forestry) خه اهمیت یا ارزښت لري

- بناري وني د باد ماتونکو په حیث هم خپله وظيفه یا دندہ سرته رسولي شي او په دي ترتیب سره د ڙمي د بادونو زور او قوت ته کموالي ورکوي، چي په دي اساس سره د سوخت مصارف او د گرمولو مصارف ټېټيري .
- باد ماتونکي (Windbreaks) له دي څخه مخنيوي کي چي واوره سرکونو، کوڅو او پارکونو ته لاره بیامومي .

بناري ځنګلونه (urban forestry) خه اهمیت یا ارزښت لري

- د بناري محیط وني له څو ناحیو څخه د خپل تاثیر او نفوذ
لاندی ځای نیسي .
- خرنګه چي وني په حمکه باندې سوی غورځوي، نو په دي
بنا د خاوری د حرارت یا تودوخي درجه په اوږى کي يخه او
د خاوری در طوبت د ساتني سبب کېنې .
- در طوبت بقا پاپاينت څرخاionو، چمنونو او ګلونو او شنو
باغچو ته ګته رسوي ..

بناري ځنګلونه (urban forestry) خه اهمیت یا ارزښت لري

- بناري ځنګلونه د اوېو له پاشلو څخه ساتنه تامین کوي.
- دا تاثیر په اوېو شيندونکو باندي د اوېو د پاكو منابعو لپاره د خبليو لپاره ګټورتوب لري. او یا او به شيندونکي(watershed) د تفریح کولو لپاره بنه او غوره ځایونه لري..

ښاري ځنګلونه (urban forestry) خه اهمیت یا ارزښت لري

- د هغې بله ګټه د اوپو د طوفان اداره کول دی چې د هغې سرکشی یا طغیان ته کموالی ورکوي .
- له کوڅو څخه بې لارې شوو اوښته د ذخیرې یا زیرمی د زونونو (storage zones) په لوري هدایت ورکول کېږي، چې دا کار د اوپو د جريان کمیت او کیفیت تر تاثیر لاندې راوړي ..

بناري ځنګلونه (urban forestry) خه اهمیت یا ارزښت لري

- بناري وني او ځنګلونه اکسیجن تولیدوي او کاربن دای اکساید په مصرف رسوي .
- چي دا عمل یا کرنه د بناري منطقو د هوا په پاكوالی کي مرسته کوي..

بناري ځنګلونه (urban forestry) خه اهمیت یا ارزښت لري

- ♦ د نړۍ په ځندو او اطرافو کي، د بنار پارکونه او ځنګلونه د وحشی حیواناتو د عالم د پېرو نوعو او قسمونو لپاره د او سیدو ځای په بناري ساحو کي داخل تامین کوي .
- ♦ د متنوع ونو ساتنهاو بوټو او د لاندې رستې د نباتاتو نوعي او د متنوع وحشی حیواناتو (understory) نوعي تحریک کوي .

بناري ځنګلونه (urban forestry) خه اهمیت یا ارزښت لري

- يو له هغه مهمو ګټو څخه چې دونو پواسطه په بناري محیطونو یا چاپریالونو کي تامین کړي په ساده دول سره د هغې بنایست او بنکلا ده .
- بنکلا او حسن د بوټو او ونو د انسان په لاس د جوړ شوو ساختمانونو کلک خطونه نرموي او د چاپریال زره راښکونکي محیط ته زیاتوالی ورکوي .

بناري ځنګلونه (urban forestry) خه اهمیت یا ارزښت لري

- د بنکلا (Aesthetic) او اجتماع یا ټولنې پوري تړلې ارزښتونه د ونو د درستي طرحي یا محل کولو پوري په بناري محیطونو کې زیاترالي پیداکولي شي .
- د یوې وني نوعه له بناري شرایطو سره توافق کوي ٿرڅو چي غوبنتل شوی د لپدانې او کاري تاثير تامين کړئ .

ښاري ځنګلونه (urban forestry) څه اهمیت یا ارزښت لري

- که چيري وني په منظارو او ښاري محوطو کي ځای په ځای کړل شي په دې صورت کي د فصل بنکلا او بناستوالي د ونو بله ګټه او بنکلا ده .
- وني لکه مګنولیا(magnolia)، هندی شاه بلوط (buckeye) او دسرخک ونه (Sassafras) د سپی ژبئیزو (سگ زبانان) له کورنی څخه) د پسلی په فصل کي بنکلی ګلونه لري، په داسي حال کي چي د افرا وني بناخ او پانه (foliage) او د فان وني یا غوشه وني (birch) بناخ او پانه بنکلی او په زړه پوري رنګونه په پانه غور ځونکی فصل(منی) کي تامین کوي.

ښاري ځنګلونه (urban forestry) خه اهمیت یا ارزښت لري

- که چېري وني په درست ډول سره مطالعه شي، په صحیح توګه حای په حای کړل شي او د هغې نه درسته څارنه صورت ونیسي، نو له شک نه پرته وني په پراخه پیمانه د اطرافي محیطونو (urban environments) لپاره د ژوندانه شرایطو ته بهبود بخښي
- لیکن وني په غیر له درست پلان څخه منفي تاثيرات هم لري..

پیا کته او لندېز

د خنکلونو اهمیت او ارزښت تشریح کړئ.
د ونو ګټور تاثیرات تشخیص او تعین کړي.
د خنکلونو اقتصادي اهمیت توضیح او روښانه کړئ.
د پیاري خنکلونو اهمیت یا ارزښت بیان کړئ.